

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ത്രയോദശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്രയോദശഃ സർഗഃ ॥

രാജേണാ വിലാപഃ കൈകേയിം പ്രതി തസ്യാനുനയോ വിനയശ്ച

അതദർഹം മഹാരാജം
ശയാനമതഥോചിതം |
യയാതിമിവ പുൺയാനേ
ദേവലോകാത് പരിച്യുതം || 2.13.1 ||

അനർഥരൂപാസിദ്ധാർഥാ
ഹൃദീതാ ഭയദർശിനീ |
പുനരാകാരയാമാസ
തഥേവ വരമംഗനാ || 2.13.2 ||

ത്വം കത്ഥസേ മഹാരാജ
സത്യവാദീ ദുഃഖവ്രതഃ |
മമ ചേദം വരം കസ്മാദ്
വിധാരയിതുമിച്ഛസി || 2.13.3 ||

ഏവമുക്തസ്തു കൈകേയോ
രാജാ ദശരഥസ്തദാ |
പ്രത്യുവാച തതഃ ക്രുദ്ധോ
മുഹൂർതം വിഹ്വലന്നിവ || 2.13.4 ||

മൃതേ മയി ഗതേ രാമേ
 വനം മനുജപുംഗവേ |
 ഹന്താനാർയേ മമാമിത്രേ
 സകാമാ സുഖിനീ ഭവ || 2.13.5 ||

സ്വർഗ്ഗേപി ഖലു രാമസ്യ
 കുശലം ദൈവതൈരഹം |
 പ്രത്യാദേശാദഭിഹിതം
 ധാരയിഷ്യേ കഥം ബത || 2.13.6 ||

കൈകേയോഃ പ്രിയകാമേന
 രാമഃ പ്രവാജിതോ വനം |
 യദി സത്യം ബ്രവീമ്യേതത്
 തദസത്യം ഭവിഷ്യതി || 2.13.7 ||

അപുത്രേണ മയാ പുത്രഃ
 ശ്രമേണ മഹതാ മഹാൻ |
 രാമോ ലബ്ധോ മഹാതേജാഃ
 സ കഥം ത്യജ്യതേ മയാ || 2.13.8 ||

ശൂരശ്ച കൃതവിദ്യശ്ച
 ജിതക്രാധഃ ക്ഷമാപരഃ |
 കഥം കഥലപത്രാക്ഷോ
 മയാ രാമോ വിവാസ്യതേ || 2.13.9 ||

കഥമിന്ദീവരശ്യാമം
 ദീർഘബാഹും മഹാബലം |
 അഭിരാമമഹം രാമം
 സ്ഥാപയിഷ്യാമി ദണ്ഡകാൻ || 2.13.10 ||

സുഖാനാമുചിതസ്യൈവ
 ദുഃഖൈരനുചിതസ്യ ച |
 ദുഃഖം നാമാനുപശ്യേയം
 കഥം രാമസ്യ ധീമതഃ || 2.13.11 ||

യദി ദുഃഖമകൃത്വാ തു
 മമ സങ്ക്രമണം ഭവേത് |
 അദുഃഖാർഹസ്യ രാമസ്യ
 തതഃ സുഖമവാപ്നുയാം || 2.13.12 ||

നൃശംസേ പാപസങ്കൽപേ
 രാമം സത്യപരാക്രമം |
 കിം വിപ്രിയേണ കൈകേയി
 പ്രിയം യോജയസേ മമ || 2.13.13 ||

അകീർത്തിരതുലാ ലോകേ
 ധ്രുവം പരിഭവിഷ്യതി |
 തഥാ വിലപതസ്തസ്യ
 പരിഭ്രമിതചേതസഃ || 2.13.14 ||

അസ്തമദ്യാഗമത് സൂരയോ
 രജനീ ചാഭ്യവർത്തത |
 സാ ത്രിയാമാ തദാർതസ്യ
 ചന്ദ്രമണ്ഡലമണ്ഡിതാ || 2.13.15 ||

രാജേണാ വിലപമാനസ്യ
 ന വൃഭാസത ശർവരീ |
 സദൈവോഷ്ണം വിനിഃശ്വസ്യ
 വൃദ്ധോ ദശരഥോ നൃപഃ || 2.13.16 ||

വിലലാപാർത്ഥവദ് ദുഃഖം
 ഗഗനാസക്തലോചനഃ |
 ന പ്രഭാതം ത്വയേച്ഛാമി
 നിശേ നക്ഷത്രഭൂഷിതേ || 2.13.17 ||

ക്രിയതാം മേ ദയാ ഭദ്രേ
 മയായം രചിതോജ്ജലിഃ |
 അഥവാ ഗമ്യതാം ശീഘ്രം
 നാഹമിച്ഛാമി നിർഘൃണാം || 2.13.18 ||

നൃശംസാം കേകയിം ദ്രഷ്ടും
 യത്കൃതേ വ്യസനം മമ |
 ഏവമുക്ത്വാ തതോ രാജാ
 കൈകേയിം സംയതാഞ്ജലിഃ || 2.13.19 ||

പ്രസാദയാമാസ പുനഃ
 കൈകേയിം രാജധർമ്മവിത് |
 സാധുവൃത്തസ്യ ദീനസ്യ
 ത്വദ്ഗതസ്യ ഗതായുഷഃ || 2.13.20 ||

പ്രസാദഃ ക്രിയതാം ഭദ്രേ
 ദേവി രാജേന്താ വിശേഷതഃ |
 ശൂന്യേ ന ഖലു സുശ്രോണി
 മയേദം സമുദാഹൃതം || 2.13.21 ||

കുരു സാധുപ്രസാദം മേ
 ബാലേ സഹൃദയാ ഹൃസി |
 പ്രസീദ ദേവി രാമോ മേ
 ത്വദൃത്തം രാജ്യമവ്യയം || 2.13.22 ||

ലഭതാമസിതാപാംഗേ

യശഃ പരമവാപ്സ്യസി |

മമ രാമസ്യ ലോകസ്യ

ഗുരുണാം ഭരതസ്യ ച |

പ്രിയമേതദ് ഗുരുശ്രോണി

കുരു ചാരുമുഖേക്ഷണേ || 2.13.23 ||

വിശുദ്ധഭാവസ്യ ഹി ദുഷ്ടഭാവാ

ദീനസ്യ താമ്രാശ്രുകലസ്യ രാജ്ഞഃ |

ശ്രുത്വാ വിചിത്രം കരുണം വിലാപം

ഭർതൃർനൃശംസാ ന ചകാര വാക്യം || 2.13.24 ||

തതഃ സ രാജാ പുനരേവ മുർഛിതഃ

പ്രിയാമതുഷ്ടാം പ്രതികൂലഭാഷിണീം |

സമീക്ഷ്യ പുത്രസ്യ വിവാസനം പ്രതി

ക്ഷിതൗ വിസംജേന്താ നിപപാത ദുഃഖിതഃ || 2.13.25 ||

ഇതീവ രാജേന്താ വൃഥിതസ്യ സാ നിശാ

ജഗാമ ഘോരം ശ്വസതോ മനസ്വിനഃ |

വിബോധ്യമാനഃ പ്രതിബോധനം തദാ

നിവാരയാമാസ സ രാജസത്തമഃ || 2.13.26 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

അയോധ്യാകാണ്ഡേ ത്രയോദശഃ സർഗഃ ||